

## UN MANUSCRIS DE TINEREȚE AL PROFESORULUI G. I. TOHĂNEANU

Printre manuscrisele păstrate de Profesorul G.I.Tohăneanu se află cel pe care îl reproducem alăturat în copie foto și pe care încercăm să-l comentăm minimal. Cele mai multe manuscrise pe care Profesorul le-a păstrat conțin inegalabilele traduceri din opera lui Vergiliu, manuscrise care depun mărturie despre cunoașterea impecabilă a limbii latine, despre inventivitatea lexicală a Profesorului și despre capacitatea sa de găsim directă a soluțiilor optime în ce privește versificația și imaginile traducerii.

Manuscrisul de față (formularea din titlu – **de tinerețe** – va fi imediat justificată) face parte din arhiva „de suflet” a Profesorului, pentru că păstrarea lui nu se justifică altfel din anii 1955-1960, când, probabil, l-a conceput autorul. Erau anii „debutului” său didactic la Universitatea din Timișoara, ani în care a început să publice comentarii pertinente despre poezia românească. Manuscrisul este format din 7 (șapte) file format A4, scrise cu cerneală albastră, file numerotate în colțul din dreapta sus cu creionul (probabil după ce manuscrisul a fost considerat ca încheiat). Presupunerea noastră că numerotarea a fost făcută ulterior încheierii manuscrisului se bazează și pe faptul că textul a fost revăzut sigur, iar intervențiile în text sunt făcute cu același tip de creion (posibil cu același creion) cu care sunt numerotate paginile. În afara celor 7 file numerotate, manuscrisul mai are două file (la începutul lui) nenumerate (cărora le vom spune **a** și **b**) și care fac iarăși dovada că textul manuscrisului este din tinerețea Profesorului. Manuscrisul nu are titlu, dar se poate deduce ușor din conținutul său că este o formă incipientă a comentariilor despre limba și stilul operei poetice a lui Tudor Arghezi. Câteva cuvinte despre filele nenumerate. Textul incipient

al unui comentariu despre poezia argheziană a fost abandonat la mijlocul filei **b**. După formulările de pe filele **a** și **b** se vede că Profesorul n-a fost mulțumit de felul în care debutase comentariul său despre Arghezi. Multe aprecieri exprimate prin adjective superlative, rânduri șterse, repetiții nepotrivite stilului Profesorului determină renunțarea la acest început de comentariu. Iată câteva sintagme: „conținut, prin adâncime și vastitate, tulburător”, „marele poet a fiert și a strecurat densele ei sucuri [ale limbii, n.n.]”, „ungherele tainice – de o tainică frumusețe – ale limbii”, „limpezi și mândre cupole, cu largi și profunde ecouri” etc.

Cele 7 file numerotate sunt acoperite de scrisul, ușor înclinat spre dreapta, al Profesorului pe o singură față, cu excepția filelor 2 (unde, pe verso, este transcrisă o strofă dintr-un poem arghezian) și 7 (în care, pe verso, se încearcă o concluzie a comentariului din articol). Calitatea hârtiei, „ezetarea” în unele formulări și, mai ales, confruntarea cu viitoarele exegeze stilistice despre poezia lui Arghezi ne întăresc convingerea că e un manuscris **de tinerețe**. Unele formulări despre ritmul arghezian, despre sintaxa poeziei argheziene (dislocările sintactice, densitatea exprimării, contragerea prin participiu, gerunziu sau adjectiv) au fost reluate (de cele mai multe ori ca idee) în studiile ulterioare despre Arghezi: *Elemente de sintaxă poetică în stilul lui Tudor Arghezi*, în „Scrisul bănățean”, 1961, nr. 1, *Sintaxa poetică a lui Tudor Arghezi. Ordinea cuvintelor*, în „Scrisul bănățean”, 1961, nr. 2 și *Sintaxa operei poetice a lui Tudor Arghezi* (text definitiv în volumul **Dincolo de cuvânt**, București, 1976, pp. 152-181). Corecturile sunt puține, în general exemple din opera poetică argheziană, adăugate textului, care vin să întărească formulările exegetului. Cu creionul sunt subliniate formulările esențiale (probleme care formează osatura comentariului) și unele din vocabulele și sintagmele poetului, care sunt discutate de Profesorul G. I. Tohăneanu. Manuscrisul este valoros și interesant prin valoarea sa documentară, oferind celor interesați o mostră din laboratorul de lucru al Profesorului.

Prof. Ligia Tohăneanu

Versul argeșean are, în istoria propriei româ-  
 nesti, o situație deosebită: Rar, sau trecut, poet,  
 care să fi fost, în același timp, blamat și  
 adorat, la aceeași tensiune. Un contrast, prin  
 aducime și vastitate, tulburător, Argeșul în  
 învesmîntat tu straci de o, pînă la el,  
 nemăsurătoare originalitate. Marele poet a spus  
 unei dulci violente limbă, a făcut și a strecurat  
 sensurile ei neare, cu mîni - de sarie și brădi -  
 reavă, și - fîcînd aceste esențe tari - a  
 "preschimbînd venind" lor într-o mică strălucire  
 și suavă.

Calitatea cerebrală a stilului argeșean  
 este densitatea. Foarte multe - și multe  
 poezii - opere, înimă și cu vorbe în - ca  
dimensiune Argeș, et o operă ca, cu vorbe  
 marinate și putine. At Argeș tărie - de  
tărie frumusețe ale limbii - Argeș: le  
 pătrunde și le cutreieră; în sfîrșit,  
 înțelegînd - în suflul literei și gînd pe  
Negru Moarte, - toată ciudată și hor, toată  
 și blestem !

"dămura limbii popoului - amato și lacrima  
 Coojens și ca floarea de colț fricată în caractere  
 și stemi caracter - și frumusețe și profund  
 ascuțit și în timp și mîndre în poli, și larg și profund ecou."

Dalta și mișcarea, plugarul și cocianul —  
sunt unelte pe care poetul și le ar vrea ale sale.  
~~Cuvântul e pe ca maramă și pe ca pânză;~~  
~~poetului, Cuvântul e asemenea fier — miezul,~~  
e ~~precum~~ fieroasă, și cristă, rămân.

Cuvântul — îmbătrânit și increment —  
rostit de sute de generații — e istovit și stors ?  
Nu! Poetul îl adălușește și îl împănă,  
și se poartă <sup>cu</sup> ~~precum~~ <sup>cu</sup> ~~precum~~ și îi răsare rugina  
și — privesc și stăruie — îl  
primenesc și îl encheșez, și — e  
redarui, și spulberă flăcări, și îngheț  
și și țigare.

Și mi-ai fi vealul lui  
A flăcări rătăci ce pot...



la aux. uaf, angrenandu-l o singura data: ②  
fuzura se-a fast si stălnicit; alături de aux. a pron. ob.  
cu o roata de picior la un dus si nicat; si pron. ufl.

Nu v-am sădit si nu v-am semănat  
Ati în colbit m. răzită de karina  
Pierne din țigui v-a pus si semănat [v-a]  
si de ogor v-ati grăsi cu. lătrăsi.

Aux. si pron. refl. - Culoarea si accentul s-au dus si răzită [s-au]  
- Ca pleava a karine s-au dus si răzită.

Aux. uaf: mă voi lua si duce departe  
+ pron. ob.

Kaf. cauz. + pron. refl.: Aha de-a răzită si stă  
si se traci si răzită [si-a]  
sau: si si bunne si scaldă [si-a]

chiar la distanță: Aha răzită încolbită din si m. grădit  
Puhane 'si, resp. personal!

si în si - m. clari această tendință. Răm. simbastric.  
(subord), adeseori înlocuiri pri. cauz. si si sau si în paranteză,  
subiectiv sau chiar cauz. nom. și o mare deosebire de stil.

si ar fi ales de sine, cava, Abame, si [si-a] a si fi. ind.)  
Puncta aha răzită si răzită din încurcătura:  
si de răzită celui si, grădit, de pomuraste

Procedul si comb. cu n. de loc sau tip:

si boul cară grădit jămăritului, dar cum  
si ar au si ar abate, si de o si din? [dacă n-ar  
fi de o si]

Subiectivul astfel obținut este remarcabil;

si răzită de răzită, din grădit si răzită;  
Nu ar, si răzită, si răzită răzită

Statutea isi arata puterea ca consiliu  
si a sava nopti e ca un zmeu ogot  
Pe car framintandu l meste s' udrwal  
La magetis pehanul, la-o jumei, s' cinglat.

Cp: Si rătăcase, cu martori, propoziții și propoziții  
Căină cadaveră schimbare și și cădea pe cămin  
și dacă ma s locuial, toată și stăluat,  
și fi - a dona oasi, cu pred, propoziții

Cp: tp: Si istorite - staga de unu: so de covezi  
Ma te m. furo simili, atomi: di nu ma veg.

Ip. (vca): { Atunci aiata frauce si ingosita dnda,  
Ma nestrupai altul no. Ta detine cunda.  
Pecile de bequa egite di p. plouape  
Fuzje - u cubaneic de tziu si si coge

Coment

atata respect de sensuri

Stratania - implicato de restul relatului  
si timpul sublimuzi de marta, puteti deproced  
semnificati

Aceasi tend de face vidite sa cauti in natura  
a unu vete incercand sa mot obionuit propozitional

Est ca o florie, anume infloriti  
Mimile rade, care s-au deschis

Few. const. part. atata animo preferinta

- Si tu, straducutul cu palma gura si tace
- Atangati penta la citara gubite
- Si ochi pling, dar pling si ma aduce vrona  
ca pling minia - a corada offata, sunsona.
- Sindet flămuzi desalti si gra [voti, cel...]

Topica, artina afect. acur. si a umbelilo siudactive 4  
este unel du cog. ubi cu argumelo ale stelulu' a mardupret.  
Elemente logice sintagmatici, sint. rufte du neren la lege,  
„dphimati” - ipotezi unel de actul.

Agur, stelul rupa de la fund  
Pamintul greu, muncat cu busuamne  
Si cu nadepte, pino ce, notind,  
dura - si esapa <sup>cutul</sup> ~~lesul~~ pe m. ote.

de cele m. m. a' - determinantel - atribut sau atributiv  
este dependet de determinatul tau.

- a) - Pan lectu ba, de hambils moderni -  
- trechea bei, trechea pe tru grasini  
cu scara - sa unelut, de muji gauri -  
b) - Tacema volute si le a pinhet  
Cao - o faceau pe nume si rasun

Intra detim. si detim. inant de ohe coas, osted si  
o punctate sero, aive curut, cet x nealeydat,  
aveau compl. cov. ale ped., cap. pnu adobe:

Aveai otravo - u fine, de abunci, de casturas.

Acemena vreau: sind m. eles accoribile lecturii viz-  
chil, notind punit, restabileste in placari  
legatut sunt logice subiective apand sfermate.

Trasau m. tari,  
dura, alabura, p. p. m.

Neasculdun de vental de la stuy

Te a' aruncat in ploa verde a zote.

Si derusi le facum, ale zambile.

Putei te amabile de la ruy

Inutil de ope Intra-sand x remanet consecutiv  
angre intinabile, o aderabile de hui co' o puzel  
sau detim. cov, rol gramatical:

Tu te-ai pierdut din drumul lui  
 Ca o singurătate fără trântă  
 Și promisiunea ta [...] facile  
 Pare a fi fost ca să mă amuțească.

Coloș. ob-dub: intron: O tunc sloa o midia și e nemementrașe.  
 O lectură materială, suferă, din la exhorțare;  
 pri' conf. val. suit, pri' conf. obid - sub;

Amule, cadlucă de coporare  
 Altar de soini; sate, de son;  
 Căci nu s'au feli. // plăcarea înaltă  
 Și te murești cu mureș de flon...

De locația s'are conf. sup. du. or. sub. sub. pri'  
 con. con. con. con. con. con. con. con. con. con. con.  
 în parolă c'o prog. mureș la... con.;

Cum o să vie, lungul tău de apă  
 Să-l cânte și un fii să te feli cal) ?

Artași Talantului nebroumbi a vortila oșșșșșș  
 m. inculca- propri. o vitate nervoasă ras subitudo;  
 scabito s'm ca zmita unmetoi, (ia) adverbial  
 de comparație (ca) este izolat de termenul de  
 comparație:

- Cătoro s' urci m' tunc' capră. un turu o scara
- Prin aer timpu- i' despartit de ore  
 Ca - de mureșm. lor - veste feroșe.
- Era' - ca ge o blamie de purpura - o scamă.

Dezordonabil subiectiv este pelușat  
 pri' amuzan " roșu lui; pri' mureșm' d'ub,  
 s'ă-ă l'at pe sus cu stocuri, de l'uciu s. mureș,  
 de la capm' s' l'ugui, de la d'ub. o porumc



Am. est dilata: astfel volumul se măsoară, 7  
valorii concentrate în <sup>semnificații</sup> ~~semnificații~~ <sup>opozite</sup>, imbrățuită și  
cu semnificația sensului în fața ei, de o mare abilitate.  
Poetul nou, conștient de această mărime este:

Amalea, din slove, nu e

Și, din mătasea, funer e.

Tenacitatea ungl. stă în țesutul soarelui  
și prin potențialele semnificațiilor proprii și forma  
a auzului: vezi, intuitivitate, suferință,  
cu ambile valor. <sup>semn</sup> într-un singur cântec:

Și prin ze tenacitate pe creșterea cerească

Și prin ze tenacitate o lăina și brici

Sau: Cătra au ucis

Epăvăne ori în funer, ori un vis

Multe și iubesc, lucruri și aș putea spune  
cu ale, proprietate. Dar timpul de ne la grădina  
Așeză și proprietate Prinos evăria a călărie  
și lăna man în care timpul țigăra și adormire

Prin m. curat, habitu unor și proprietate  
înțelegând manuela noastră, proprietate în proprietate  
și de man, manul adormire și proprietate

O! de mi paterea și proprietate  
O luna raja, în proprietate  
Și și proprietate apoi în funer  
O alta, luna și proprietate

